

В. О'КОННОР ВІЛІНСЬКА.

З РОЗГОНУ.

ВОДЕВІЛЬ НА 1 ДІЮ.

(По Мансфельду-Ленському.)

Накладом

УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ АКОРД

216 Dufferin Ave.

WINNIPEG,

МАНІТОВА.

В. О'КОННОР ВІЛІНСЬКА.

З РОЗГОНУ.

ВОДЕВІЛЬ НА 1 ДІЮ.

(По Мансфельду-Ленському.)

ЗБІРКА

ІВАНА ЛУЧКОВА

Накладом

УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ АКОРД

216 Dufferin Ave.

WINNIPEG,

MANITOBA.

Авторизоване видане.
Застерігаєть ся право передруку.
1921 р.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Туптиха Секлета Івановна, хазяйка по-
[мешканя.

Недоля Гаврило Демянович, лицедій.

Шур-Шуренко Сава Данилович, антре-
[преньор.

Зірка, лицедійка [артистка].

Хоменко.

Чмир.

Хлопчик.

Недбало прибрана кімната; двері просто і ліворуч. Праворуч канапа, ліворуч стіл, на ньому фляшки.

ЯВА 1.

Туптиха: [входить у середні двері, згорнула руки, розглядає кімнату.] Ой матінко! Яке тут безладе! Накидано, насмічено — дивитись гидко! [починає прибирати на столі] Нічого сказати... пан! Ото-ж воно оті лицедії. Послухати його, так куди тобі, який артиста. Як-би справді добре кумедію приставляв, то й брав би його по тятрах, а то видно, так собі, невдатне. Другий місяць за кімнату ні копійки. Сьогодні, та завтра, сьогодні, та завтра. Як-би виїхав уже-б і за грішми не журилась.

Так отже не зсунеш! Одно править: „віддам”. А спитать коли? Не більш як день, два почекаю... [за лаштунками стукають.] Ну, от стукає хтось. Певно за боргами. Більше ні за чим. (іде до середніх дверей.)

ЯВА 2.

Зірка: (підстаркувата особа, але хоче удати з себе молоденьку. Помітно підмальоване. Убране барвисте) Прошу вибачити, чи тут мешкає пан Недоля?

Туптиха: Що?

Зірка: Гаврило Демянович тут живе?

Туптиха: Кумедіант? Поки що тут Тільки що вийшов. Може переказати що?

Зірка: [мрійно] О, ні! Те, що я йому хочу сказати, можна висловити тільки власними устами.

Туптиха: (до себе) Мабуть тітка.

Він мені усе про якусь богату тітку розкажує. Допомогти мабуть прийшла. (ласкаво) Чи не хочете, пані, почекати? Сідайте, будь ласка. Він скоро прийде.

Зірка: Дякую. Я почекаю трошки. [сідає] Уже дваццять років, як ми не бачились. Як раз дваццять років! Ми разом служили з ним у Ахтирці. Я тільки що перейшла тоді на коханок.

Туптиха: (здивовано) Як ви каже те?

Зірка: Коханок почгла грати.

Туптиха: (сама до себе, розчаровано) Кумедіантка, значить.

Зірка: І все нам доводилось провадити спільно сцени кохання. Він Назар, — я Галя. [мріючи] Місячна ніч, усе запорошено снігом і він несе мене у ліс... Ах, ні, моя люба, ви цього не зможете зрозуміти... І от... Раптом все розпалось...

Туптиха: Що розпалось?

Зірка: Трупна наша. Антрепреньор утік. Усі роз'їхались хто куди. Я у Кременчук, він у Бердичів. Присягався після сезону вернутись, та й... (зітхає) А як ми кохали один одного. Як кохали! Тільки дійсні артисти з високою душею можуть переживати такі чуття!

Туптиха: (до себе) Коли не тітка то нема чого й ходити. (голосно) Ви, пані, краще другим разом прийшлиб, бо він скоро не вернеться. Як піде куди, то вже й пропав. Як що вам недалеко, то через годину навідалибся ви.

Зірка: Може справді... Ми саме оце приїхали... Завтра перша вистава. Треба приготувати усе. Дякую моя любя! Ви, певне, хазяйка Гаврила Демяновича?

Туптиха: А то ж. Кімнату цю здаю

Зірка: Дуже приємно. (подає руку) Артистка Зірка. Як прийде Гаврило Демянович, ви повідоміть його, що я була. Я уявляю собі, як він зрадіє! Тільки ви обережно, не відразу, а то, знаєте, несподівана радість іноді дуже прикро впливає на нервові темпераменти. Так будь ласка. Бувайте здорові... Я зайду через годину. (пішла.)

Туптиха: Кумедіантка! Мабуть така голодранка, як і наш. Злиденне жите! Працюють, працюють і в день і в ночі, і все без путя! Копійки за душею не мають! От хочби й ця! Розмалювала себе гей на портреті, тай шукає вчорашнього дня. Побачимо, як то він її зустріне?

ЯВА 3.

Хлопчик: [розкудовчений, замазаний, в старому картузі і драних черевиках; в руках кальоші; спиняєть

ся біля дверей.]

Туптиха: Чого тобі?

Хлопчик: До пана тутешнього.

Туптиха: До якого пана?

Хлопчик: [мовчить.]

Туптиха: До якого пана, я тебе питаю!

Хлопчик: Не знаю, чи то сюди. Кальоши заливали. Такий виголений.

Туптиха: Гарзд. Постав сюди.

Хлопчик: (мовчить.)

Туптиха: Ну, чого дивиш ся? Постав, тай іди.

Хлопчик: Хазяїн велів трийцять копійок узять.

Туптиха: Як прийде, то й віддасть.

Хлопчик: [мовчить.]

Туптиха: Ну, чого-ж ти став?

Хлопчик: Казав без гроший не залишать.

Туптиха: Великі гроші!

Хлопчик: Лаятимае.

Туптиха: То другим разом прий-
деш.

Хлопчик: [почухав потилицю і пі-
щов з кальошами.

Туптиха: Обійшов ся-б і без ка-
льошів. Не великий пан! [дістає з ки-
шені лист] От, і забула, що лист
принесли з театру. (оглядаєть ся на
двері.) Здаєть ся він іде.

ЯВА 4.

Недоля: [входить насуплений, ки-
дає шапку на стіл.]

Туптиха: Кальоші вам приносили,
Гаврило Демяновичу.

Недоля: Кальоші? Що таке кальо-
ші, Секлето Микитовно? Чи може від
того людина стати висшою, чи низ-
шою в своїому житю?

Туптиха: Ще одна пані була.

Недоля: Пані? Яка пані До мене?

Туптиха: До вас. Кумедіянтка я-
кась. Зірка, — чи що.

Недоля: Хто? Зірка? А, згадую. Коханок грала. Уявляю собі! Тоді вже старе чупераadlo була. Дуже радий, що не застала. Що це у вас лист?

Туптиха: Із театру принесли. (вiд дає.)

Недоля: Чого-ж ви не кажете? Да вайте швидче сюди! [вириває листа, шпарко розриває його, читає] О, слава тобі, Господи!

Туптиха: Невже кличуть до діла?

Недоля: Поки що на один раз, але й то краще, як нічого. [стукають] Чуєте, стукають.

Туптиха: [пішла відчиняти]

Недоля: Живе надія!

ЯВА 5.

Шур-Шуренко: [входить у середні двері] Артист Недоля?

Недоля: Він самий. З ким маю честь?

Шур - Шуренко: Сава Данилович Шур-Шуренко, антрепреньор тутешнього театру. Сьогодні приїхав.

Недоля: Дуже приємно. Прощу сі дати.

Шур-Шуренко: [сідає.] Сьогодні приїхав і враз на досаду.

Недоля: В чім річ?

Шур-Шуренко: Та ось бачите: трупа у мене прямо чудова; люди тямущі і не без хисту. Дружина моя, артистка надзвичайна і дама, скажу вам, з характером. Вона усіх ось як держить. Через те порядок зразковий У других антрепреньорів трупа що року міняеть ся, а у мене без змін живуть. У мене артистка на молоденьких дівчат трийцять років служить... А все то моя дружина. Ну, та і сама-ж артистка, я вам кажу! Усе що хочете грає: Наталку Полтавку, Венеру в Енеїді, Україну в

Дорошенкові, усяке -- і все чудово. Але не в тім річ. Уявіть собі: приїздимо сюди, а першого коханця чорт ма! На завтра Отело, — ми завжди починаємо з Шекспіра, — усі квітки випродані, а грати нема кому.

Недоля: Як це так?

Шур-Шуренко: А так. Нікого з трупи не візьмеш: усі заняті. Песа, як самі знаєте, без путя велика. Пан Шекспір наводить народу багато, ну і не вистарчає.

Недоля: Та як-же ви їхали без першого коханця.

Шур-Шуренко: В тім-то й річ, що ми їхали з коханцем!

Недоля: Ну?

Шур-Шуренко: Жінка загубила його по дорозі.

Недоля: Що?

Шур-Шуренко: Загубила! Не доглянула, от що! Лицедій новий, тіль

ки що запроханий. Коханець, знаєте, моторненький, убранечко на ньому чепурненьке, — все, як слід. Коли це по дорозі запив наш хлопець, та так запив як чоботар. „Не хочу, — каже — їхати у той ваш неметений закуток.” Чуєте, це він так про наш город висловлюєть ся. „Не хочу” — тай край! Бачу — витребеньки. Дав йому ще фляшку горілки. Жінка мені так порадила: хай упеть ся до краю, та засне, то ми його й повеземо далі. А як приїдемо, то витрясемо та приберемо гарненько. Їхать назад ні зчим буде, то й служитиме. Коли-ж вийшло зовсім не так. Він, як упив ся, то заліз під лавку. Ми-ж собі їдемо спокійно. Жінка заснула. Аж ось спинили ся біля якоїсь станції. Уже розвиднило ся. Зирк навкруги — коханця чорт ма! Через увесь потяг перебігли—нема. І по цей день нема.

Недоля: Може нагодить ся ще?

Шур-Шуренко: Дожидайте ся! Що йому мистецтво. Начхать йому на мистецтво, хиба не видно людину? Не приїде! А тут випадково дізнав ся у друкарні про вас. Пишу листа — нема відповіді. Жінка оце і післала мене самого. Чи ви-б незгодились, ласкаві будьте, заграти Отело? За ціною я не постою.

Недоля: Вибачайте. Я давно вже не грав цієї ролі. Я більше граю тепер ріжних там Валезаріїв, Лірів те що. А Отело, правду кажучи...

Шур-Шуренко: Хе, хе, хе! Гаврило Демяновичу, мені це й слухати чудно! Та чим-же Отело гірший за Валезарія! Роля, можна сказати, цілком достойна і навіть подібна до тієї: то римський полководець, а це італійський генерал. Чого-ж ви так нехтуєте Отелом?

Недоля: Та я не нехтую, але... Він і молодший, і жвавіший... більше жаги... одно слово — не те.

Щур-Щуренко: Те, кажу вам, те! Чудово вийде! З вашою, можна сказати, рішучою зверхністю — чудово вийде! Дездемону грає Нацюня. Це мою дружину так звать. Незрівняна Дездемона! Як пічнете її душити в останній дії, так харчить, що слів ваших не чути. Глядачі усі умлівають, — прямо паніка у театрі. А позаторік, як ми у Золотоноші грали, комісар з поліцаями на сцену прибігли: думали, що справді задавилась. Заграєте у двох чудово.

Недоля: Та коли вже так хочете, то чом не заграють. Тільки слід було-б ролю перечитати. Хоч і грав, а все таки погладить треба.

Щур-Щуренко: (подає зшиток) Узяв, узяв з собою. Ось маєте. Роля

переписана чистенько. Націона писала. Викреслила богатенько і підправила там де - що у Шекспіра, щоб жвавійше йшло. А в чім річ — розібрати можна. Зводка мистецька. Так згода?

Недоля: Нехай буде по вашому. (бере ролю.)

Шур-Шуренко: Сьогодні почитаєте, завтра в 11 годині репетиція. Просимо ласкаво.

Недоля: Як з одною репетицією?!

Шур-Шуренко: (бе його по животи) Хе, хе, хе! Чудний ви, Гавриле Демяновичу. Не трагіком вам бути, а сміхотвором. А ви думали, ми десять робитимем, чи що? У нас все з одною репетицією.

Недоля: Гаразд, буду в 11 годині.

Шур-Шуренко: Дуже приємно. —
Мое поважане. Чекатиму. [йде до дверей.]

Недоля: [доганяє його] Сава Даниловичу!

Шур-Шуренко: Слухаю, мій коханий!

Недоля: [відводить на бік, тихо] Скільки?

Шур-Шуренко: (усміхається) Знаєте, голубе, діло у нас маленьке, великих грошей платити не можу. Скільки скажете?

Недоля: Десятку дасте?

Шур-Шуренко: Гаврило Демяновичу! Не по товариськи! Становище, як бачите, безвикрутне, а ви користуєтесь. Усього збору сто карбованців; за видатками — що-ж лишається?

Недоля: Ну, ну... Я торгуватись не люблю, це не моїм звичаєм. Нехай пять; карбованець авансом.

Шур-Шуренко: Маєте. Тільки ось — [бере пляшку зі стола і добре розглядає її.]

Недоля: (бе себе рукою в груди)
Сава Даниловичу! Я благородний артист. Будьте спокійні. Без діла — буває; але при ділі — не рушаю!

Шур-Шуренко: Ну, добре, добре. Вірю. (виймає гаманець, дістає карбованця.) Чотири зістанеть ся.

Недоля: Дякую. Ви благородний чоловік. За те вже вам і роллю оброблю, — під перший номер. Концерт буде, а не вистава.

Шур-Шуренко: Будьте ласкаві. Монольоґ останній валяйте на всю . . . щоб аж скварчало.

Недоля: Не турбуйтеся. Свое діло знаємо!

Шур-Шуренко: Головна річ монольоґи. Знаєте оцей:

Прощайте ви, уставлені гармати,
Ваш гук, як грім, лунає навкруги,
Мов голос боевий величного Зевеса!
Прощайте всі!...

Мое поважане! [хутко виходить.]

Недоля: (по павзі) Отело! Дякую красненько! Це тобі не аби що! Це тобі не Стецько, або там якийсь Бо руля! Ну, так нехай-же побачуть, як Гаврило Недоля такі ролі виконує! Сяду учити не гаючись і хай сам дідько прийде, — не покину. Хто-б там не був, чи то кредитори, чи навіть Тетянка — не покину. Як узяв ся то виучу. (лягає на канапі і починає читати на пів голосно.)

ЯВА 6.

Хоменко: (до Чмиря) Та ну-ж бо, чого боїш ся? Не ґубернатор!

Чмир: Я й не бою ся. Чого мені лякатись! Я за правду стою.

Хоменко: То виходь наперед, тай кажи.

Чмир: [до Недолі] Будьте здорові, пане! (кланяєть ся.)

Хоменко: До вашої милости. (кланяєть ся. Тихо.)

Чмир: Не озиваєть ся.

Хоменко: А ти голоснійше.

Чмир: Дозвольте, пане, сказати...

Недоля: (з досадою) Не заваджай те. Бачите робота.

Чмир: Велика робота у книжку дивити ся! Ми теж не без діла.

Хоменко: За свою дитину кождо-му дозволено заступитись.

Чмир: Бо вона дочка мені і дівчина путяща. Я...

Хоменко: Знов-ж таки Тетянка за мого сина посватана і я на це не тільки не згоджуюсь, а навіть, можна сказати, зовсім навпаки. І оп'ять же, як їй доводить ся до вас біле приносить, або за грішми приходить, то воно зовсім не до того...

Чмир: А не то, щоб дівчину нав круги осоромити. Жила вона собі без усіх дурниць і нема вам чого у наше міщанське уплутуватись. Ви пан

і воно вам зовсім не до речі... Не ма чого уплутуватись. (до Хоменка) Чого-ж це він мовчить?

Хоменко: Слухайте, пане...

Недоля: (підводить ся, стає в позу, звертаєть ся до обох.) Премудрії, шановні громадяни!

Хоменко і Чмир кланяють ся.

Недоля: Уславлені хоробрі вояки!

Хоменко і Чмир дивлять ся один на одного здивовано.

Недоля: Що я дочку взяв у цього батька, — то правда.

Чмир: (падає у розпуці) Бач, я казав. .

Хоменко метушить ся біля нього.

Недоля: (не звертаючи уваги і не спиняючись, провадить)

Правда й те,

Що я на ній женив ся. Але-ж тут

Кінчаєть ся уся моя провина.

Я все кажу отверто. У суспільстві

Не вистарча мені квітчастих слів.
Я з малку од останньої хвилини
В боях та січах навик працювать.
Я говорити в захваті умію
Лиш про славні військові діла.
От через що тепер, коли прийшло ся
Мені себе самого боронить,
Навряд чи можу я скрасити справу.

Чмир: Не дурно-ж вона уже два
місяці, як неприкаяна ходить.

Хоменко: Так ось воно що! Так,
значить, і балакать нема чого. Стрі
вай-же! Ми знайдемо управу. Викра
сти дівчину, насміятись над нею. . .
Ходімо, куме! Воно йому так не ми
неть ся! Ми покажемо, як над дів
чиною знущати ся. А її, паскуду, за
коси тягатиму.

Недоля: (кладає руку на плече
Чмиря.)

Мій вірний Яго! Я лишу з тобою
Мою дружину. І прошу тебе

Як найпильнійш за нею доглядати.

Чмир: Говори! В міліцію! До ко місара! Добре діло! (оба виходять.)

Недоля: (провадить)

Як найпильнійш за нею доглядати.

Минає час. Ходімо-ж Дездемона.

Одна година ще належить нам:

Коханю нашому і власним всім тур-
[ботам—

Господар невблаганий час.

От перша дія виготовлена. Здаєть ся не погано. Що значить добре памя- тати! Майже все знаю. Тільки де-не- де зачіпаюсь. (прислухуєть ся) Хтось стукає. Нікого не пущу. Буду учить далі. (читає)

ЯВА 7.

Зірка: Ось він. Як серце мое трі поче! Ну, смілійш! (покашлює) Гав рило, любий Гаврило! (іде до нього.)

Недоля: (кидає ролю, біжить до неї, обнимає і веде на авансцену.)

Прекрасна воевнице!

Зірка: О, коханий! Я знала, що ти мене не розлюбиш, не забудеш!

Недоля: (тримає її в обіймах)

Дивлю ся і радію

Що ти мене упередила тут.

О, раю мій, колиб ставалось завжди,

Що-б за негодою така спускала ся

[тиша,

Нехай би всі вітри ревіли і гуділи

І море хвилями бурхало навкруги,

Коли-б тепер умерти довело ся

Я-б смерть свою в сей час благо-

[словляв.

Зірка: Мій коханий! Ніхто не розлучить нас з тобою. Я твоя на віки!

Недоля: О, всеблагі небесні сили!

Ніяке слово

Не може виявить натхнений спів

[душі.

Він тут брентить. Мені занадто люблю

Мені... мені... мені... (відштовхує

Зірку і піднімає ролю.)

Зірка: Я заваджаю тобі, мій любий? Я бачу, ти працюєш. Та і мені пора. Я на часиночку тільки, щоб глянути на тебе. В вечері я буду, Я безмежно щаслива! Прощай, мій дорогий! (шле йому рукою поцілунок і виходить.)

ЯВА 8.

Хлопчик: (вбігає, зачепившись за сукню Зірки у дверях) Трохи не убила! Одна під вікном, друга тут. Паче, кальоші приніс!

Недоля: [не звертає уваги, читає.]

Хлопчик: Трийцять копійок велів узять. Без гроший не вірить.

Недоля: [хапає хлопчика за ковнір і тягне на авансцену.]

Злочинець! Ти повинен

Мені за зраду жінки донести!

Божусь, милійш булоб тобі не жить

[на світї,

Нїж відповідь свою давать мені тепер!

Хлопчик: Та чого-ж ви на мене сердитесь? Хиба я винен? Хазяїн звелїв.

Недоля: Ти зраду сю постав мені
[на очи,

Щоб ні на самому найтоншому гачку
Не міг би сумнів в зрадї зачепить ся.

Хлопчик: Які гачки? Заспокійтесь,
усе зроблено по совісти, залите ре-
зиною. Пустїть мене, пане, пустїть!

Недоля: [тримаючи його за ковнїр]
О, коли ти обрехуеш безвинну
І муками тяжкими серця рвеш,
То не моли ся більш, бо ти вже не
[людина.

Хай небо зарида і вся земля здрі-
[гнеть ся

Бо тяжшого злочинця не було!
[кидає хлопця і стає з затиснутими
кулаками, спиною до дверей.]

Хлопчик: (біжить у лївий куток,
оглядаючись.) Ой, битиме! В вікно?
(хоче вискочити.)

Недоля: (хапає його за руку.)
Ні, почекай. Ти, може, кажеш правду
О, Яго мій! Як хвилі ті холодні,
Що неухвально в напрямі постійнім
Бурхливу воду л'ють у Гелеспонт,
Так наміри мої криваві, безупинні,
Зростатимуть, міцнітимуть що-дня
І помстою тяжкою все затоплять!
[стає навколішки, не випускаючи
хлопчика і тим примушує й його ста-
ти поруч з ним з кальошами у руці.]
Божу ся я під сим високим небом
Я слів своїх по віки не зречусь.
[випускає хлопчика.]

Хлопчик: (хапає кальоші, що ви-
пустив, і втікає у середні двері.)

ЯВА 9.

Туптиха: (з лівого боку) Чого се
такий галас? Завжди у вас неспокій
но. Що тут робить ся?

Недоля: (хапає її за руки.)
Хоч будь який згадати можеш гріх,

Молись тепер!

Туптиха; Відчепіть ся! Чи ви здуріли?

Недоля: Молись, молись, але не
гай ся!

Не хочу я життя твого урвати,
Поки душа твоя до смерти не готова.

Туптиха: Здурів! Оце добре: я-ж його держала, копійки грошей не бачила, а він мене убити нахваляється!

Недоля: Смерть, смерть зрадниці!
[кидає Туптиху на канапу.]

Туптиха: [хутко втікає у середні двері. Чутно гомін.]

Недоля: Жива! іще жива! Десь го-
(монять!)

Хоч лютий я, а маю милосерде
(бере зі стола ніж і підходить до канапи)

Не хочу зайвих бачити страждань.

[заганяє ніж в канапу.]

Конай!

ЯВА 10.

Туптиха: [вбігає.] І меблі ріже!
Ратуйте! На Бога! Кумедіант сказив ся!

ЗАВІСА.

ПРИБОРИ

ДЛЯ ДРАМАТИЧНИХ ГУРТКІВ.

ВОЛОСЄ: біле, сиве, риже, брунатне, чорне і руде — фут 20ц

МАСТИКС до ліплення вусів 35ц

ФАРБКИ: чорна, брунатна, тїлиста сива, біла та червона по 30ц

РУЖ, сухий, для дівчат 25ц

РУЖ НА УСТА для дівчат 25ц

ОЛІВЦІ до підчернювання брів, чорний та брунатний по 20ц

ПУДРИ: білий і рожевий по 25 і 50ц

КОЛД КРІМ до змивання лица 60ц

СВІТЛО: червоне, зелене і сине пачка по 75ц

та ще много других причандалів.

Пишіть за всякими драматичними підручниками на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

ACCORD

216 DUFFERIN AVE., WINNIPEG, MAN.